

Лапутько К.В.
Белорусский государственный университет

ПРИМЕНЕНИЕ ПРАВА ПРАВ ЧЕЛОВЕКА К ВООРУЖЕННЫМ КОНФЛИКТАМ

В связи с происходящим конфликтом в Суданской провинции Дарфур, вновь возрастает актуальность дискуссии о взаимоотношении международного гуманитарного права и права прав человека. Сохраняет ли свое действие право прав человека или же оно заменяется международным гуманитарным правом, или же эти отрасли способны дополнять друг друга, -по-прежнему вызывают научные споры. В соответствии с принятым подходом, право прав человека продолжает действовать в условиях вооруженного конфликта, однако есть ряд проблем в применении.

Одной из проблем является различие в терминологии и понятийном аппарате этих отраслей, в связи с чем, некоторые авторы называют эти отрасли «разными языками». Ряд элементов и понятий приблизительно соответствуют друг другу, например в праве прав человека есть нормы, запрещающие посягательство на неприкосновенность жилища, этим нормам сходны положение МГП об уничтожении и захвате частной собственности. В ряде случаев имеется только малое соответствие, но не равенство. Как в случае права на жизнь имеется лишь сходство, но никак не тождество между понятием собственно «права на жизнь» и запрещением превращать в объект нападения гражданских лиц в МГП. При том же есть ряд терминов, которые возможно использовать только в контексте МГП или ППЧ- военный объект.

Однако как правило, наибольшие споры вызывают совсем не термины той или иной отрасли, а то, что из них является главной в этой сфере.

Если рассмотреть ретроспективу данного противостояния и обратиться к истории разработки данных принципов, то мы увидим, что исторически первыми появились нормы регулирующие поведение государств в период вооруженного конфликта. Фактически, эти нормы и были направлены на защиту отдельных категорий лиц и ограничение жестокости. Одной из ключевых основоположниц в этой сфере стала книга Гуго Гроция «*De jure belli ac pacis*» («О праве войны и мира»). В ней Гроций заложил основу необходимости существования права в войне, сравнил способы ведения неограниченной войны с иным, более предпочтительным способом ведения войны, когда все стороны соблюдают «правила справедливости». Во второй половине XIX-начале XX века постепенно началась кодификация законов и обычаев войны. В отличие же от этого, нормы, касающиеся прав человека в условиях мира начали складываться практически только в XX в. Таким образом, сравнительно недавнее формирование и закрепление в международном праве отличает ППЧ от МГП.

В литературе существует мнение, что МГП создавалось специально для регулирования прав человека в вооруженном конфликте, таким образом, оно

первично в сфері вооруженого конфлікту. Фактично це ознаменувало 1968 рік, «рік прав людини» і прийняття резолюції 2444 «Вшанування прав людини в період озброєних конфліктів». Цим названню ООН вдалося вказати на історичну причину свого зростаючого інтересу до МПП.

Таким чином, ми вважаємо цілорозумним співвідносити МПП і ППЧ, як загальне і окреме. Першочергово застосуванню в разі озброєних конфліктів належить МПП (*lex specialis*), однак, якщо в його положеннях не знаходять відображення необхідні нам норми, то безпосередньому застосуванню підлягає право прав людини.

Меліщук О.Е.

Національний університет «Одеська юридична академія»

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИРУ У СВІТІ

Кардинальні зміни, що відбулися в останні роки на світовій арені, суттєво позначилися на характері геополітичних обставин, а отже відчутно вплинули на зниження загрози виникнення великомасштабних війн. Перехід від біполярного до багатопольярного світу і зникнення ідеологічного протистояння по лінії Схід-Захід зробили життя планети безпечнішим на рівні макросистем, зате відродилися, так би мовити, «конфлікти другого ешелону». І справді, зросла напруженість в окремих регіонах світу, більш високою стала ймовірність переростання кризових ситуацій у відкриті збройні конфлікти, в тому числі і на теренах СНД.

Говорячи про актуальність обраної мною теми слід зазначити, що питання миротворчості для Співдружності є надзвичайно важливим, оскільки на теренах СНД постійно виникають конфлікти. Найістотніша відмінна риса таких конфліктів — недовготривалість латентної фази і стрімкий вихід на збройний рівень розвитку. Миротворча діяльність — це різновид діяльності спрямований на врегулювання, вирішення і ліквідацію конфліктів. Міжнародне право та міжнародні документи ООН останніх років окреслили напрями в питаннях підтримання міжнародного миру та безпеки, серед яких: превентивна дипломатія (*preventive diplomacy*), зміцнення миру (*peace making*), підтримання миру (*peace keeping*), примус до миру (*peace enforcement*), миробудівництво у постконфронтаційний період (*peace building*). Негативні процеси у міжнародних відносинах обумовили еволюцію миротворчості і появу дещо жорсткіших форм впливу — цього вимагали ліквідація збройних конфліктів та умиротворення сторін у гострих протистояннях міжетнічного, релігійного і територіального характеру, що нерідко могли перерости у громадянські війни. Так виникла нова форма миротворчості — примус до миру, яка поки що, на жаль, не приносить бажаного успіху.